

הפלטטינים אינם זקוקים לחוסיון כדי להגיע לשולחן המשאומתן. באמצעות קאהיר נוצר קשר ישיר לווינגטון. זוהי קפדורה, המשאירה את עמאן בצד. אין פירוש הדבר שוהו גט פלסטיני לירדן. ברור כי ערפאת מוכן לשתף את חוסיון במהלכים לקראת השלום, ושהדבר רצוי. אך לא תהיה זאת עוד שותפות בין ענק ירדני וגמד פלסטיני. זה השתנה השבוע. עתה יהיה ערפאת שותף שווה-עמך, ואולי בכיר, שיש לו קלפים רבים ביד. הבסיס לשותפות פלסטינית-ירדנית יהיה זה שהוצע עליידי ערפאת לחוסיון בשנה שעברה: מדינה פלסטינית עצמאית, עם דגל, דרכון, ממשלה, פרלמנט וצבא סימלי" משלה, תוך קונפדרציה עם ירדן על בסיס של שיוויון. הודעת מובארכ אחרי הפגישה רומזת גם היא בכיוון זה.

● נלפי אמריקה

כ לפי ארצות-הברית: אין ספק כי וושינגטון קיוותה להשמדת אש"ף בטריפולי, בעזרת סוריה וישראל. לשם כך נתנה לממשלת-שמיר אור ירוק לשתף פעולה עם הצבא הסורי בטריפולי, אף שהנשיא רונלד רגן מגדף את סוריה כגוררת. האימפריה המרושעת" (ברית-המועצות). אולם אמריקה עומדת בפני לחצים סותרים. אחרי שנכשל הנסיון לחסל את ערפאת, היא הבינה שהיא עומדת עכשיו לפני מצב חרש.

הפניגועים האחרונים של המתאבדים השיעיים בבירות, בכוויית ובצור הרליקי סוריסוף אור אדם גם בווינגטון. זה מכבר הוזכרו וממשלות סעודיה, מדינת-המפרץ ומצריים מפני סכנת נוראה: שהפלסטינים יתיימשו סופית ויעברו אל מחנה, האיפלאם הבסיסני". אז תהיה התפוצצות התית-קנאית נוראה, נוסח הומייני, בכל רחבי המרחב, והאינטרסים המערביים בכל חלקי-בל זה יעלו באש. התפתחות כזאת יכולה לסמן את ראשית הקץ של המערב במאבק הגלובלי. בעבר נפלו אזהרות אלה בווינגטון על אוזניים ערלות. לא עוד. לכך דאגו המתאבדים השיעיים. כאשר עלתה האפשרות שערפאת ישיט יד למצריים הפרזימטיות, צין הרעיון של ציר ערבי חדש — אש"ף-הקאהיר-ירדני-עמאן-בגראד — שיוכל ליצור מחסום מפני איראן, סוריה והמהפכה האיסלאמית.

עליידי בואו לקאהיר, העלה ערפאת את האפשרות הזאת. המאבק על וושינגטון בוודאי לא היה קל. בכורה האמריקאית מתרוצצים כיום גורמים רבים — השדולה הישראלית, תעשיית-הנשק, סתם בורות, שיקולי-בחינות, חוסר-היכולת של ממשלה אפסית וחסרת-החלטה אף יותר מן המקובל שם. אבל ערפאת עשה עתה מחווה שעשה רושם עמוק על המומחים בווינגטון, ופתח לפני האמריקאים אפשרויות חדשות. הודעת-הברכה האמריקאית, עוד בו ביום, מוכיחה כי האיתותים נקלטו היטב.

● נלפי ברית-המועצות

כ לפי ברית-המועצות: מוסקווה נטשה את ערפאת פעמיים — פעם בכירות ב-1982, פעם בטריפולי ב-1983. היא תמכה בסוריה, ולא נקפה אצבע לעזור לצבא הפלסטיני הנצור, גם לא בשלב של ערבי-הפניו. היא לא הפריעה לסוריה להשתמש בנשק הסובייטי להשמדת הפלסטינים. כל זה נרשם.

במיקרה הטוב ביותר, מוגדרת מוסקווה עתה כמישענת-קנדה-רציון, במלוא מובן המיטני. במיקרה הרע ביותר, היא מצטיירת בידרה ביוגדנית. אין לערפאת אינטרס לנטוש את מוסקווה כליל, כל עוד אין מעצמה אחרת המוכנה לתמוך בו לפחות להלכה. אולם הביקור בקאהיר, שנאת-הסובייטים, הוא איתות ברור. וברית-המועצות עשויה להתייחס אל המעשה כאל הכרזת-מלחמה.

הדבר יעמיד במצב המור ביותר את המפלגות הקומוניסטיות במרחב, ובייחוד הקי, שרוב תומכיה יעדיפו את ערפאת על פני אנדרופוב בלי היסוס של רגע.

● נלפי ישראל

כ לפי ישראל: מזה זמן רב מנסה ערפאת ליצור רושיה עם גורמים מרכזיים בישראל, כמו מיפלגת-העבודה, כדי להגיע למשאומתן עם ממשלת-ישראל. הוא נדחה באופן טוטאלי על-ידי ממשלת-ישראל, המערך על כל חלקיו, שלום עכשיו ושותפיו (כמו "המרכז הבינלאומי לשלום" וגופים אחרים המשועברים למערך). עכשיו מסר ערפאת איתות ברור: אם איאפשר להגיע למשאומתן עם ישראל,

קרוב לוודאי שכבר אז הוסכם בחשאי על המהלך השבועי. האם הוא מפתיע כל-כך?

מי שמכיר את צמרת אש"ף, יודע כי מאז ומעולם שררה שם שינאה עזה לסוריה, שרוממות העניין הפלסטיני בפייה אך שנעצה שוב ושוב סכין בגב הפלסטינים. לעומת זאת היתה קיימת בצמרת אש"ף תמיד אהרה רבה לעם המצרי.

יתכן שזה נובע מכך שרוב מייסדי פת"ח חיו בשעתו במצריים. למעשה הוקם פת"ח מתוך גרעין של אגודת הסטודנטים הפלסטיניים בקאהיר, שערפאת עמד בראשה. כאשר הגה אנוור אל-סאדאת ביוזמתו ההיסטורית, הוא דאג לכך שיאסר ערפאת יהיה נוכח כמושב מועצת-העם המצרית, שבו הודיע על כך. ערפאת, שלא ידע מראש דבר על העומד להתרחש, ראה בכך פגיעה חמורה בו ובאש"ף, מעשה שלא ייעשה.

בכל זאת, במשך כמה ימים, נמנע ערפאת מלהגיב, והיתה קיימת ההרגשה בחוגים רבים כי אין הוא פוסל את היוזמה על הסף, אך כבואו או לביירות נתקל בהתנגדות המוחלטת של שאר ראשי אש"ף ליוזמת-סאדאת. רובר בגלי על הרחת ערפאת. הוא קיבל את דעת הרוב המוחץ.

התגובה הוועמת של אש"ף על הסכמי קמפדייוויד, שבהם ראה בגידה חותכת בעניין הפלסטיני, היתה מכוונת בעיקר נגד אנוור אל-סאדאת אישית. היא לא היתה מלווה בשינאה למצריים ולעם המצרי.

בעת פגישתנו בראשית השנה עם ערפאת, העלה מתי פלד רעיון טאקטי: שאש"ף יודיע רשמית שהוא יהיה מוכן להכיר בישראל אם ישראל תכיר באש"ף ובזכות העם הפלסטיני להגדרה עצמית. ערפאת הגיב על כך: "זוהי בדיוק ההצעה המצרית-צרפתית".

ואכן, זמורה לפני כן הציעו מישלחות מצריים וצרפת במועצת-הביטחון של האו"ם לפתוח דרך להכרה הדרגתית כזאת על-תנאי — כל צד יודיע על נכונותו להכיר בשני, תמורת הכרת השני בו. ההצעה נגנזה זמנית. כאשר התברר כי האמריקאים יטילו עליה וטו, היה נראה לי אז שערפאת מוכן עקרונות ללכת בדרך זו.

● שרות תמורת שרות

כ ל זה הקל על המהלך השבועי.

מבחינת ההגיון המדיני, היה זה כימעט מהלך טבעי. כי שני הצדדים יכולים להציע איש לרעהו שרות בעל חשיבות היסטורית.

מצריים נמצאת מחוץ לעולם הערבי. מבחינה נפשית ומעשית כאחד. כשהיתה מצריים מנהיגת העולם הערבי, היה לה מישקל רב, שהביא לה תמיכה מדינית וכלכלית רבה. כשירדה מנכסיה הערביים, הפכה מצריים מדינה נידחת, עניה ובלתי-חשובה. זה ניכר בכל פורום בינלאומי. סוריה העניה והמרוסקת, בעלת המישקל הסגולי העלוב, עלתה עליה בהרבה. רק איש אחד יכול להוציא את מצריים מן הבידוד: יאסר ערפאת.

שום ממשלה ערבית לא יכלה לשכור את החרם הערבי על מצריים, גם כשרצתה בכך, מבלי לקבל על כך אישור מוסרי מן הפלסטינים. המעשה המהפכני של ערפאת פתח לרווחה את שערי העולם הערבי לפני מצריים.

זהו שרות בכיר, וגם התמורה המצרית היא רבת-מישקל. עליידי קבלת ערפאת ברע ישיבא מטריפולי, חוסלה בו במקום ההרגשה, שהיתה עוללה להתפשט, כאילו נחלש העניין הפלסטיני.

התנים והצבועים, שהמתינו להודגמות, גורשו. אם יוכל ערפאת לפתוח לפני מצריים את שערי העולם הערבי, יוכל מובארכ לפתוח לפני אש"ף את שערי העולם האמריקאי.

העובדה שאנשי אש"ף קיבלו בשעתו בכרחה את רצח סאדאת אינה מפריעה למובארכ. זה שוקד מזמן על גיבוש מעמדו העצמאי, אין הוא רואה בעצמו יורשו של סאדאת, אלא נשיא שלישי של מצריים החדשה, אחרי גמאל עבדאל-נאצר וסאדאת, מנהיג בעל קו עצמאי.

גם מבחינה פנימית יש למהלך השלכה חיובית. מצרים רבים מאוד חשים מזה כמה שנים תחושה עמוקה של מועקה, בגלל מה שנראה להם כבגידה בעם הפלסטיני ובוותור על הכבוד המצרי. בואו של ערפאת למצריים יכול לרפא פצעים פנימיים רבים.

● גילוי של כוח

ה שאלה הגדולה היא: איך העז ערפאת לעשות זאת? הביקור בקאהיר לא היה רק יריקה בפרצופם של הסורים וסוכניהם הפלסטינים,

ערפאת ואבו-גי'האד צופים לעבר האויב

ייעשה נסיון נמרץ להגיע למשאומתן עם ארצות-הברית, והדברים ייחתכו מבלי שישראל תהיה צד לדיון.

● אוניה בטריפולי

ה מהלך של ערפאת לא היה צריך לבוא כהפתעה גמורה למי שעקב בדריכות אחרי המתרחש בשבועות האחרונים בטריפולי.

כשיא המצור הסורי-ישראלי הגיעה לטריפולי אוניה מצרית. על סיפונה היתה מישלחת מטעם האופוזיציה במצריים. כראשה עמדו אנשי אל-עמל, מיפלגתו השמאלית-מתונה של איבראהים שוקרי, ולא מיפלגתו השמאלית-יותר והפרזימטית של חאלד מוחייאל-דין. המישלחת הביאה עימה "תרומה" של סעד רפואי ואחר.

לכל יודעי-מצריים, היה ברור כי מישלחת ראוותנית כזאת לא יכלה לצאת ולעבור את המצור הישראלי אלא אם כן נשלחה על-ידי הנשיא מובארכ. היה זה גישוש של מובארכ כלפי ערפאת: במאבק עם סוריה, מצריים היא כבלת-כרית טיבועית.